

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre páston
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefont 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELOS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szög
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet 8
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

A csonka honvéd

Egyszer volt egy ember,
Duna, s Tisza közén,
Sok gyermekkel áldva,
Szegény sorban élven.

Az összes szerszáma
Munkabíró keze,
Volt a családjának
Kenyért termő földje.

A másét munkálta,
Más szeszélyét türte,
Mégis őt, s családját
Boldogság övezte.

Oly boldogság, minőt
Palota nem adhat,
Rang és vagyon soha
Senkinek nem juttat.

A megelégedettség
Kéjes boldogsága,
Vonta öröm pirját
Egész családjára.

Estéknél pihenve
Gyermekeit sorba,
Tanitgatta szépen
Mindenféle jóra.

Tanitgatta őket
Szeressék a munkát,
S becsüljék meg élnek
Ezt az áldott hazát.

Elmondta ő nekik,
Mit apjától hallott —
Miként védték e hont
A régi magyarok.

Elmondta, hogy e hon
Anyja mindenkinek,
S hogy ezt szeretni kell
Gazdagnak, szegénynek.

Mondotta, ne nézzék,
Hogy mit bírnak mások,
Mert azt a szeszélyes...
Sors juttatta rájuk.

Mondta legyenek kész
Feláldozni élük,
Ha hazájuk fogja
Azt kívánni tőlük.

Elmondta a magyar,
Hogy csak itten élhet,
Határainkon túl,
Nincs számára élet.

Mondotta, hazánkért
Élnünk és halnunk kell,
Itt ringott a bölcsőnk,
Itt vár a sirkebel.

Ezek apjuk szavát
Figyelve hallgatták,
Igérték, tanácsát,
Hogy követni fogják.

Válláról atyjuknak,
A midőn felnőttek,

Magukra szedték mind
Lassanként a terhet.

Hiven osztozkodtak
Az apjuk munkáján,
S Isten áldása volt
Kis kunyhójuk táján.

Munkálkodtak békén,
Nyugodtan, serényen,
A míg egy nagy vész-hir,
Tört át völgyön, s hegyen.

Vész-hir, hogy a hazát
Nagy baj fenyegeti,
Gyalázatos hordák...
A sirt assák neki.

Hívó szót hangzottak
A hegyek és völgyek,
S arra harcba szálltak,
Az ifjak, öregek.

Felhangzott: Kossuthnak
Nincsen regementje,
Mire fegyvert ragadt
A nép... ifja, s véne.

Az öreg magára
Maradt a kunyhóba,
Éjjel, nappal busult,
Nagy volt a bánata.

A rossz hírek jöttek
Villám-gyors szárnyakon,
Jók csak vajmi ritkán,
Csiga-lassu módon.

Megtudta, hogy lányát...
Megégették rácsok,
S hogy nagyobbik fia
Meghalt Szenttamásott.

Két gyermeke volt még,
De ki tudja merre,
Hordja őket mostan
Jó, vagy balszerencse.

Napról-napra rosszabb
Hírek keltek szárnyra,
Az otthon maradtak...
Nagy szív-fájdalmára.

Kétségbe esett mind,
A ki otthon maradt,
Siratta a hazát,
Apát, férjt és fiat.

A sok rossz hír után,
A jó öreg egy nap
Felkerekedvén és
Elhagyta a tájat.

Elhagyta a tájat,
El kicsiny kunyhóját
S pár nap múlva vitte
Egy csapat zászlaját.

Beállott honvédek
Hazát védelmezni,
És a csüggedőket,
Fel lelkesíteni.

Vitte a trikolorot,
Délcegen és bátran,
Kard csattogás közt és
Golyók záporában.

Ment a honvéd bátran,
Hullt az ellen sorba,
Felujult a magyar
Fényes, régi multja.

Az ifju honvédség
Allotta a próbát,
Diadalra vitte
A nemzet igazát.

Diadalok után
Diadalt aratott,
Az ellenség sora
Mindenütt megbomlott.

Remélni lehetett,
Hogy a magyar újra
A harcba phónixként,
Ébred szabadságra.

Ereje szabaddá
Teszi láncolt karját.
S megveti egy újabb
Évezred alapját.

A harcban legyőzve
Megtutott az Osztrák,
Csak Buda falai
Türte még zászlaját.

Buda falán lengett
Rut, sasos zászlaja
Kérkedőn, a nemzet
Kigunyolására.

S gunyoló hetykeségre,
A győző honvédek,
Budavár környékén,
Felgyülekezének.

Hetekig ágyukkal
Törték a falakat,
S ágyu-ostrom után
Rohamra indultak.

Hosszu lajtorjájukon
Máztak a falakra,
Sajnos, sok hullt köztük
Társaikra halva.

Az öreg zászlós is,
Előlépett bátran,
Zászló, s kard kezében,
Dics' halálra szántan.

Megfogta a létrát,
Hogy felmenjen rajta,
De ölbebe hullt egy
Hős honvéd hullája.

Hős honvéd hullája,
Fia hült teteme,
Láttára megrendült,
Az ősz apa szive.

Megrendült az ősz hős,
Köny lepte el szemét,

Siratta harmadik
Elvesztett gyermekét.

Szótlan volt az ifju
Vérező ajaka,
S láttára az apa
Esküvel fogadta.

Esküvel fogadta,
Bosszút áll fiáért,
Sebzett oroszlánként
Ontni fog ellen-vért.

Letette a hullát,
S rövid imát mondott,
A létrán a falra
Rohanva felfutott.

Felérvén a fokra,
Zászló, kard kezében,
Jobbra-balra osztott
Halált szerte-széjjel.

A meddig kardja ért,
Ellenség nem állott,
Körüllötte mindent
Ember-vér borított.

Kardja csapásitól,
Hull sűrűn az ellen,
Ugy tünt fel az öreg,
Miként egy fél Isten.

Miként egy fél Isten
Bosszuló kardjával,
S szél fuvalma játszott,
Lengő, ősz hajával.

Körötte a lelkes,
Hősi honvéd csapat,
Az ellenre csapva,
Nyitott széles utat.

Széles utat, melyen
Honvéd jött a várba,
Hogy az ellenséget,
Szálíg kardra hányja.

Az ősz, öreg zászlós
Végezte munkáját,
Az ég segélyéért
Mondott hálás imát.

Midőn imádkozott
Az égre nézve fel,
Egy lecsapó kartács,
Fél lábát tépte el.

Lebukott a földre,
Patakként folyt vére,
De imádkozva még
Mind az eget nézte.

Hosszu hó imában
Köszönte Istennek,
Hogy a haza szabad,
És gyermeke bosszult lett.

A várat bevette
A hős honvéd sereg.
S szedett össze minden
Sebesült' s beteget.

A kórházba vitte
Fájdalmat enyhíteni,
Tátongó sebüket
Irral hegeszteni.

Az ősz hős is ekként
Jutott a kórházba,
S menten hozzá lépett
Egy nő, ápolásra.

De nagyot is jajdult,
Midőn hozzá lépett,
Atyja volt az öreg,
S a szive megrepedt.

Megrepedt a szive,
Az atyja láttára,
S élettelen zuhant
A csonka bajnokra.

S ez felnézvén reá,
Megösmerte lányát,
Ki tudná leírni —
Rettentő fájdalmát.

Rettentő fájdalmát
A gyermeke vesztén,
Rettentő fájdalmát
Csonkává lett testén.

Majd idő multával
Gyász jött a magyarra.
Rabbá lett a nemzet,
Ellené a haza.

Beheggedt az öreg
Tátongó nagy sebe
Falábon, mankóval,
Ment, ki tudná merre.

Szívében fájdalom
Dullott és viharzott,
Gyermeki elhunytak,
S hazája elbukott.

Nem tudván dolgozni
Mendegélt koldulva.
Élni? Nem! meghalni
Kicsiny kunyhójába.

Hosszan nélkülözve
Naphosszat vándorolt,
A míg el nem érte
Az elhagyott kunyhót.

Haza ért, megpihent,
Kicsiny kunyhójába,
S ottan elszállt lelke
Egy boldog hazába.

Felszállt, hol gyermeki
Boldogságban élnek,
Hol szabad hazát lel
Sok letiport nemzet.

Por teste megpihen,
A kis kunyhó táján.
Senki sem zavarja,
Virág sem nyil sirján.

Puskás Lajos.

Maró Gergelyék.

Különös egy állat ez a politika. Nem hiába nevezi a székely uri huncfutságnak. A darabont-kormány idejében „Maró Gergely volt 48-as honvéd“ albuval kormánypénzen kalendáriumot irattak. Szétosztották ezt az ország minden részében. Ide is bőven jutott belőle. Ezzel akarták a nép lelkét megmérgezni és a függetlenségi küzdő tábort gyalázni. Hogy nagyobb legyen a hatás, a cimlapra rá rajzoltatták még a magyar nemzet édes atyja: Kossuth Lajos képét is, melyet négy öreg honvéd vett körül.

Ma ugyanez az irány dominálja a politikai helyzetet. Khuen-Héderváry és kormánya megbukott. Az ígért-kormány lemondását a király elfogadta. Az országgyűlés, valamint a főrendiház is tudomásul vette. Azonban Tisza István és bihari gárdája nagyot káromkodott Bécs felé. Nemzeti zászlócskát kapott a markába s azzal had ház most ország-szerie a husosfazekat félő mungók között. Felkaptak egy jelszót s úgy akarják láttatni magukat, mint nemzeti hősokeket, kik az ország jogaiért küzdenek. Ezt mutatják Maró Gergely köpenyében kívülről vagyis lefelé a népeknek, mert jól tudják, hogy a magyart hazáért a poklokban is keresztül lehet vezetni.

Aradon, a Tisza gróf kerületében, kiadták a jelszót, hogy a bukott kormánynak bizalmat kell szavazni. Tehát szembe szállanak a király akaratával, mely a bukásban megnyilvánult. Szóval haragszik a pápátor és nem tudja a falu. Arra akarják kényszeríteni a királyt, hogy Khuen-Héderváryt hívja vissza. Igazán nevetséges erőlködés. Valóságos akasztófa-humor.

A király az ígért-politikusokat megelégette. Láttá, hogy minden oldalon csak az erőszak, a hatalom tartja bennük a szuszt. Ez pedig nem természetes, nem lehet állandó. Bécsben azt is jól tudják, hogy milyen uton-módon jött létre a munkapárti többség, mely valóságos tatárjárás jellegével birt az ország közérköcsére. Kiadták az utat tehát a Khuen-kormánynak.

Az aradi jelszó Udvarhelyvármegyére is elérkezett. Haller gróf főispán s zöbéli megbízására az alispán e hó 21-én d. e. 10 órára rendkívüli közgyűlésbe hívja a törvényhatósági bizottságot. Id. Bárány Daniél Lajos és társai indítványt adtak be „a jelenlegi rendkívüli s a nemzetre válságos politikai helyzettel kapcsolatos“-an... A főszolgabírákat és jegyzőket, valamint a főispáni hatalmi körbe tartozó bizottsági tagokat — különbeni fejlesztés terhe alatt — mozgósították és a rendkívüli közgyűlésre berendelték.

Jó lesz tehát ezzel szemben, ha az egyes községek polgársága is megmozdul s érthető figyelemzetéssel tudára adja a bizottsági tagoknak, hogy a király, a legfelsőbb urral perbe ne szálljanak, mert a bukott kormányt és rendszerét a küszöbön álló általános választói jog amugyis elsöpri, örökre megsemmisíti.

Vigyázat! Mázolva van. Lefelé műkurucodás, felfelé — Bécsre sandítva — pedig a legsárga-feketébb viselkedés a cél. Hiszen a kormánypárti megfizetett sajtó nem győzi eléggé oráítani, hogy a munka-párt semmi irányban a kezét meg nem kötötte, hogy teljesen szabad és hogy e szerint mindenre kapható, amit csak Bécs kíván.

Maró Gergely féle politikát nem kell támogatni. Ilyesmi a tisztességes székely ember természetével nem fér össze.

— Csak Mauthner-féle magvakat vásárolnak helyesen gondolkodó, számító gazdák és kertészek még akkor is, ha mások olcsóbbak volnának, mert tapasztalatból tudják, hogy ez csakis a magvak rovására és a vetők kárára lehetséges.

Régi levelekből.

„Recrudescunt vulnere“. Szálló ige volt állandóan, s ma is az, csak magyar nyelven, mert állandó a törekvés megtörni a nyakas magyart, s beolvasztani ennek Isten áldotta földjét az örökös tartományok közé.

A Hohenzollern Károly s a Koburg Ferdinánd nemzeti uralkodó lett. Hozzá simulit népéhez mind a kettő. Nemzeti szellemben igyekszik alattvalóinak gazdasági, szellemi és erkölcsi haladását fejleszteni. Csak a Habsburg családnak egyetlen tagja sem tudott soha hozzá simulni őszintén a magyarokhoz s irodalma többi országainak fejlesztésére szolgáló gyarmatnak tekintette és tekinti mindig.

Szomorú emlékü epizód a történelemből ránk székelyekre nézve a Mária Terézia királynő által fölállított határórség szervezése. A Buccow és Sickingen üldözései elől Háromszékről 120, Csikból 290 székely család vándorolt ki szökve a szomszédos török területekre, hol lassankint már beolvadtak a román népbe. S hogy a magyar fajt még inkább gyöngíthesse a hatalom, idegen államokból idegen nyelvű népet telepít be az ország különböző vidékeire a helyett, hogy megfelelő eredmények mellett igyekezett volna visszaédesgetni a kibujdosottakat. A zsidókat pedig rászorította német hangzású nevek fölvetelére. Felsőbb parancsra lett a sok: Gros, Klein, Schwarz, Weiss, Grün, Wolf, Fuchs, Rosenbaum, Grünstein, Edelstein, Eckstein stb. neve az addig csak Dávid, Izsák, Jákob stb. nevet használó zsidóságnak.

Az I-ső oláh határori ezred fölállítására vonatkozó eredeti iratsomagot átböngészve, kétségbe vonhatlan tanu-jelét látom ezekből, hogy nem csupán a szomszédos török birodalom ellen való határbiztosítás volt itt a végcél, hanem gyöngíteni főleg a harcedzett székelység erejét és áttéríteni a görögkeleti vallású oláhságot hamár nem lehet a római katolikus vallásra, legalább a görög katolikus hitre, az úgynevezett unióra.

A hol a görög keletiek semmiféle ígért és fenyegetésre sem hajlandók áttérni, kitélepitik és új községek alapítatnak, mint pl. Fogaras földjén Sinka mellett Uj-sinkát a Buccow javaslata alapján 300 családdal a bokros terület kitakarítása után és Brassó vidékén Tohán mellett új Tohánt szintén így. De hogy az oláh határoröröknek nyújtott kedvezményekkel lassankint elfogadtathassák az uniót ajánlja Buccow, hogy évente egy-egy görögkeleti (Schismaticus) vallást is vegyenek be a határorörök közé, mert így 128 év alatt sikerülni fog az egészet átvinni az unióra.

A határori ezred minden századosának a székhelyén egy-egy iskolát állítván föl, ezen iskoláknak a tannyelve főleg a német, s ennek végcélja németté tenni a népet.

A hol fiscalis birtok volt a kijelölt határori területen, azt vissza váltja a hatalom attól a birtokostól, kinek használatára régebb inscribált volt a fejedelmek alatt, mint pl. Szunyogszeget zabolai gróf Mikes Istvántól, a fogarasi birtokot gróf Bethlen cancellártól, mely utóbbiból a nagyobb rész kiszakítván, az erdélyi szász universitásnak adja 99 évre zálogára 200 ezer forintért, hogy ne legyen magyar kézben. Volt olyan is, a kitől büntetésül vették el a határórség részére a neki inscribált birtokot, nem találván hűnek az uralkodóhoz.

A kijelölt határori területen levő magyar birtokosoknak mindenütt igazolniok kellett a birtokhoz való jogukat s a kinek joga igazoltatott, azoktól megváltotta a kincstár a, keresztül vitt becslés alapján.

E miatt főleg Hunyad megyében nagyon sok kellemetlensége volt a birtokosoknak, lévén ott több erdélyi főnemesnek szétszórtan kisebb-nagyobb birtoka. A birtok becslésre

érdekes adatokat nyújt pl. Szunyogszeg megváltására készített becslési munkálattól kivett néhány tétel a következőleg:

Egy három tölgyfa oszlopos galambbugos kapu vasazott kettős szárnyal és gyalogosok bejárására kis kapuval 12 frt. Egy oselédház bükkfa gerendából építve 20 frt. 40 disznóra való bükkfa gerendából épített, szalmával fődött udvari disznó-ól 2 frt. Zsindely födelű magtár épület 5 frt, 18 lóra való kőből épített zsindely födeles istálló 100 frt. Egy kőből ferejü szántó föld 4 frt 20 kr. Egy szekér szénát termő rét 8 frt 40 kr.

Allodalis birtok 62 kőből ferejü szántó 52 szekér szénát termő rét 185 fru gyermekkel (2—20 éves) bíró 123 férfi és 4 özvegy asszony jobbágy, 49 fiuval (2—20 éves) bíró 51 zsellér gazda, 16 más birtokba átvitt (kocsis, lovasz mester, kertész) jobbágy összesen 103 és fél session. A birtokos jobbágy értéke 100 frt. A birtokos özvegy asszony és a birtokos zsellér értéke 50—50 frt. Birtok nélküli jobbágy értéke 40 frt. Birtok nélküli zsellér értéke 20 frt. Óriási allodialis tölgyerdőség, melynek makkján 800 disznó hizlalható és még nagyobb közös bükk erdőség. Az urasági kőből épített nagy palota értéke 801 frt stb.

A ki nem látta is Szunyogszeget és határát, elképzelheti minő szép uradalom lehetett ez, s az összes ingatlanok becsértéke 11878 frt 40 kr-ra tétellett s a földes urnak évi jövedelme ebből 749 fru 53 kr.

Máramarostól kezdve a Bánátig le a török birodalommal határos erdélyi széleken a határok őrzése végett fölállított 4 gyalogos és 4 lovas ezred tartására akkora adót vetett a népre, hogy mint az erdélyi cancellaria megjegyzi a tárgyalások során, ha ennek egyharmadát elengedik is, még mindig sok marad a kincstár részére a meghagyott háromnegyed részből a katonatartáson fölül.

A Buccow tervezeti javaslata szerint ugyan is 270 000 család vonatott adó alá e célból, ebből 20 000 család vonatik be a határórséghez, s ezen családok is csak akkor mentesek a „tributum“ fizetése alól, mikor a családfő nincsen szolgálatban.

Az I-ső gyalog oláh határrendőr ezred területére (a tömösi szorostól a bánáti határig terjedt ezen terület) s illetve létszámához kijelöltetett Kolozsmegyéből 4. Torda megyéből 25 Küküllőből 178, Alsófehérből 753, Felsőfehérből 41, Hunyadból 15, Hatzegvidékeről 227, Aranyosszékből 92, Vizakna városból 41, Fogaras földéről 359, Segesvár székből 2, Medgyesszékből 240, Nagysink székből 1, Ujegyházból 29, Kóhalomszékből 17, Szászváros székből 266, Szászsebes székből 53, Szebenszékből 191, Brassóvidékeről 1, összesen 2601 család. Ezekhez jönnek még azok, kik kezdetben a II-ik gyalog oláh ezredhez osztattak volt be, és pedig: Kolozsmegyéből 69, Szolnokdobokából 39, Tordából 9 és így összesen 2718 család telepítettik le az I gyalog oláh ezred területére.

Első sorban oláhpap fiaikat, aztán boérokat (nemesített oláhok), zselléreket és jobbágyokat kell bevenni a görög katolikus vallásúakból és évente csak egyet a görögkeletuekből. A határori terület külön katonai közigazgatás alá vétetni javasoltatott.

GAGYI SAMU.

— Oltár-egyleti estély. A székelyudvarhelyi oltár-egyesület e hó 17-én (vasárnap) a Budapest-szálló színháztermében műsoros estélyt rendez este 8 órától kezdődőleg. Az estély műsora kilenc pontból áll. Halma y János őrszentmártoni plebános pedig e hó 18—20-ig a fiunevelő-intézet kápolnájában naponta reggel 8 és d. u. félhárom óraker konferencia-beszédekeket tart, amelyen minden érdeklődő résztvehet.

Dolgozzunk? Ne dolgozzunk?

Bene Lajos tollnok ur nem kíván pörlekedni. Nagyon helyesen teszi; provokáló cikkét is kár volt megírnia a Népvélelésbe.

Nekem azonban van még pár szavam. Az t. i., hogy a tollnok ural folytatott beszélgetésünknek Gyuresovecz Károly barátomon kívül még két tanuja volt: Thott Károly és Benczédi Ferenc urak. Bene Lajos ur „elfeledte” őket megemlíteni. Pedig bizonyára mind a két ur figyelemmel kíséri a polemikát s az érdeklődőket készséggel felvilágosítják arról, amit Bene ur az én javamra elhallgatott.

Egy szót sem írnék többet, ha Bene Lajos ur bizonyos „lenyeléseket” is nem emlegetne. Hogy mit nyeltem le? Azt ő tudja. Hogy annyira tartózkodó voltam, hogy gorombaságaira hasonló gorombasággal nem válaszoltam, azt Bene ur lenyelésnek tudja be. Bár ő is lenyelte volna első cikkelyét s ne izgatta volna fel vele a tanítószót.

Cikkemet „handa-bandázás”-nak minősíti. Ez az ő dolga. Én az ő véleményére adok a legkevesebbet.

Bár miként vélekedik azonban, a bekövetkezett események az én állításaimat igazolják. A kormány lemondott, a Ház elnapolva s az előre láthatlan hosszú válság alatt, ki törődik a tanítók dolgával? Elkövetkezik szép lassan 1913. is s mi gazdagabbak leszünk újból — egy csalódással. — Ha pedig a már jelzett tervezet szerint rendeztetnénk is a tanítói fizetések, 1200 korona minimum szegényfoltja lesz a magyar népoktatásnak.

Vallom és hirdetem, hogy csak egységes küzdelem fogja meghozni sorsunk javulását. Ehez joga van a tanítószónak, mert erre létfenntartásának érdeke kényszeríti rá.

A bekövetkezett politikai válságban van azonban biztató is, az t. i., hogy bármiféle kibontakozás a választói jog reformja jegyében történhetik csak.

Tanítótestvéreim, itt a tizenkettedik óra! Amire az orsz. tanítógyűlések határozatai alapján amugyis kötelezve vagytok, küzdjétek tovább a demokratikus reformokért, mert csak ez fogja meghozni a tanítószónak munkáját megbecsülni és értékelni tudó népparlamentet. Küzdjétek még akkor is, ha Bene Lajos urból szakfelügyelő lesz.

ROZSONDAI ISTVÁN
székelymagyarosi tanító.

Március 15-iki hazafias ünnepélyek.

Hatvannégy esztendő óta évről-évre felzúg a Talpra magyar! Forró érzés, hálás gondolat járja át a nemzet ifját, öregjét. A márciusi nagy napok, a szabadság, egyenlőség, testvériség főszege szentháromsága köti össze a honfiai lelkeket. E napon kezdett a legújabb Magyarország lélekzeni. Méltó tehát, hogy az unokák áldó imádság között mondják el a nagy elődök szent nevéit.

Székelyudvarhely város polgársága ünnepélyét évek óta a Székely Dalegylet rendezi. Ezuttal is összeállította az ünnepély gazdag műsorát, mely a következő: 1. Nyitány. Játssza Kónya Jancsi zenekara. 2. Himnusz éneklé a Dalegylet. 3. Talpra magyar. Szavalja Nagy Lajos ügyvédjelölt. 4. Fohász. Barti Edétől. Éneklé a Dalegylet. 5. Szaval Florián Margit. 6. Az ünnepi beszédet tartja: Sz. Szakáts Péter székely kamarai titkár. 7. Dialog. Részlet Vörösmarty „Marót bán”-jából. Előadják: Szomesán László, Horváth József adóhiv. gyakornok. 8. Régi emlékek (az 1912. évben rendezendő országos dalosünnep összkara) Sztójánovits Jenő országos karnagytól. Éneklé a Dalegylet;

Dekán Samu koll. tanár, dalegyleti tag szólójával. 9. Szaval Fülöp Erzsik, a. 10. Szaval Gáspár Tivadar ügyvédjelölt. 11. Szózat. Éneklé a Dalegylet. Az ünnepély kezdete d. u. 4 órakor.

Március 15-ikét az összes elemi és középiskolák is méltóképen megünnepelik. Egész napos szünetet tartanak s ezzel is dokumentálni kívánják, hogy a jövő nemzedék hazafias érzését ápolják és nem akarják békóba verni az ifjuság lelkesültségét, melyre oly igen nagy szüksége van e hazának.

Az állami főreáliskola ünnepélye március 15-én d. e. 10 órakor az intézet tornacsarnokában a következő sorrenddel lesz: 1. Ének. 2. Szózat. 3. Ünnepi beszédet mond: Farkas Imre VII. o. t. 4. Zene. 5. Kisfaludy Károly: „Pártütők” című darabjából két jelenetet előadnak: Balogh Dezső (öregbíró), Csató László (kisbíró), Kozáky Pál (nótárius), Részegh Gy. (öregbíróné), Siegmund J. (kovácsmester), Kovács Pál (kántor) Alnásy Sándor, Jakabos Gyula, Jaeger Gyula (tanácsbírók). 6. Ének. 7. Szózat Farkas Imre VII. o. t. 8. Zene. 9. Monologot ad elő Benedek Elek VII. o. t. 10. Ének.

A ref. kollegium Petőfi önképzőkörének 12 pontból álló műsorát kaptuk. A műsor száma is emlékeztetni kíván az 1848-iki tizenket pontra, melyből eddig oly kevés vált valóra: 1. Rákóczy kesergőjét előadja az ifj. énekkar. 2. A hazaszeretetről, Szabolcskától, szavalja Groák László V. o. t. 3. Az ünnepi beszédet írta és elmondja Peter Áron VIII. o. t. 4. Vándor madarak bucsúdala, Mendelsohntól, énekelik: Kertész B. IV., Varju Béla IV. és Varju Viktor I. o. t. 5. Nagyidők tanuja. Balla M. Előadják: Dankó András VII. o. t. (öreg honvéd), Kassay A. II. o. t. (kis fiú). 6. Kuruc-nóták. Zenekisérettel éneklé Török József VIII. o. t. 7. Magyar hangulatok. Kozma A. Szavalja Farkas László VI. o. t. 8. Egy gondolat bánt engemet... Vonóskvartett kísérettel előadja Rájk Gyula VIII. o. t. 9. Marseillaise. Előadja az ifj. ének- és zenekar. 10. Királyhágón. Balla M. Előadja Weisz Fülöp VIII. o. t. 11. A Gidófalvi-örszöndijakat kiosztja és záróbeszédet mond Gönczi Lajos igazgató-tanár. 12. Induló. Játssza az ifj. zenekar. Az ünnepély kezdete d. e. pont 11 órakor

HIREK.

— **Helyes irány az Iparos Otthon felé.** Annak idején szóvá tettük volt és ajánltuk a városnak, hogy a polgári önképzőkör Kökereszt-téri telket parkirozásra vegye meg. Most a kör legutóbbi választmányi ülésén az eladás felett folyt a tanácskozás, de megállapodás, döntés az eladásra nem történt. Azonban felmerült egy eszme, melynek kapcsán a régen tervezett Iparos Otthon megoldható lenne. E szerint a kör tulajdonát képező telken 12 bonthelyiség lenne építendő s felettük lakások, valamint az Iparos és Tanonc Otthon, megfelelő nagyteremmel volna elhelyezhető. A bonthelyiségek és lakások, helyes számítással, 50 éves törlesztéses kölcsön útján fedeznék majdnem az egész épület évi törlesztését s ezután a kör saját állandó helyiséget nyerne; megvalósítván a Tanonc Otthon üdvös eszméjét is. Erről érdemes elmélkedni annál inkább, mert a város polgárságának összetartozandóságát ma még csupán ez a kör ápolja. Már pedig, akié a föld, azé a haza s ha az értékes telkek kicsuszítják a kézből, kérdés, vajjon ehhez hasonlóhoz valamikor juthatna-e a polgárság? A kör alapját a jövőnek kell lerakni. Aki nem csupán a márt, de a holnapot is nézi, annak pillanatra sem szabad arra gondolnia, hogy az építés évről-évre halasztás-sék. Minden percért kár a mulasztás. Egyelőre ezeket ajánljuk a kör érdekében megfontolandónak.

— **Kinevezés.** A kereskedelemügyi miniszter Kádár Miklós másodosztályú posta-, távirat- és távbeszélő vonalfelügyelőt a székelyudvarhelyi kerületben I. oszt. vonalfelügyelőnek nevezte ki végleges minőségben. Kádár Miklós hivatali terhes kötelességeit oly pontosan és annyi lelkesültséggel teljesíti, hogy előléptetésének hírére a legszivesebben vettük s közöljük.

— **Halálozások.** Szabó Ferenc köz-tisztelőben álló polgártársunk életének 76-ik, boldog házasságának 42-ik évében, e hó 10-én reggel fél hét órakor csendesen befejezte egyszerű, becsületes józan munkás életét. Hült porait e hó 12-én d. u. 3 órakor általános nagy részvét mellett, a róm. kath. temetőbe kísérték utolsó útjára bánatos neje szül. Sánta Juliánna, valamint nyolc derék gyermeke, kik között Szabó István székelyudvarhelyi kir. ügyész. A temetésen Dr Haán Béla elnökkel élen, megjelent a székelyudvarhelyi kir. törvényszék, járásbíró és ügyészség testületileg. — Sebők Péterné szül. Lukács Mária, egy jóravale székely asszony, életének 44-ik, boldog házasságának 27-ik évében e hó 10-én elhalt Küküllő-keményfalva községben. Férjén kívül nyolc gyermeke, valamint veje és unokája siratja.

— **Zöldség az aszfalton.** Ha a márciusi verőfény a déli korszóra csalsa az embert, különös látványban van része. A tavasz járuléka: a spenót, karfiol s más, nyencenek való újságok, nagy kosarakban az aszfaltra kirakva hervadoznak a tüzes napon. De jön egy kutya, aztán egy másik kutya s úgy remlik, megakarják akadályozni a hervadási folyamatot. Legalább mi úgy láttuk s azért arra kérjük kereskedőinket, ne tegyék ki a gyalogjáróra az efféle élelmi cikkeket. (Beküldte egy volt vegetáriánus.)

— **Színészet — akadályokkal.** Furesa helyzetbe jutott Szilágyi Dezső, az erdélyi első színkerület színigazgatója és 58 tagból álló színtársulata Székelyudvarhelyt. Arról volt szó, hogy e hó 16-án a rendes tavaszi szezon megkezdje. E végből Baranyay Ferenc titkár ide is utazott. Az előleges jelentéseket kihordatta és ekkor jött az akadály. Sükösd Miklós, a Budapest-szálló bérleje kerekén kijelentette, hogy a termet fűtés, világítás nélkül az eddigi 32 K helyett, csakis 50 K-ért adja naponként és vasárnapokon (mikor egy kis bevétele lenne az igazgatónak) egyáltalán, semmi árért nem adja. Tavaszkor ugyis gyenge a szezon nálunk. Ilyen drákói feltételt kész öngyilkosság lett volna elfogadnia. Tehát e hó 16-án nem kezdheti meg a színtársulat a működését, mert nincs hol játszék. A titkár szaladt a polgármesterhez, alispánhoz és mindenfelé, hogy mitévő legyen? Ha szerződés ellenére be nem jönnek, akkor naponként 50 K bírságot kell fizetniük. Végre aztán az alispán reményt nyújtott a szorult helyzetbe került színházi titkárnak, hogy megbeszéli az ügyet a szombaton tartandó értekezleten és lehetővé teszi a társulatnak e hó 23-ára, tehát egy hét elmúltával, hogy megkezdhesse tavaszi szezonját a vármegye-ház dísztermében Székelyudvarhelyt. Egyelőre magát a tényt ennyiben kívántuk ismertetni a közönség tájékoztatására. Később még vissza térünk e valóban türethetetlen állapotra.

— **Száz koronás ipari munkásjutalmak.** A székelyföldi kereskedelmi és iparkamara a keresk. miniszter 1912. évi dec 31-én 60167 sz. a. és illetve 1911. évi dec. 8-án 83282 sz. a. kiadott rendelete értelmében 4 (négy) egyenkint 100 (Egyszáz) koronás ipari munkás-jutalomra pályázatot hirdet. Pályázhatnak munka-adójuk ajánlásával (mely esetben a pályázatok a pénzügyminiszter 17455—905. sz. a. kiadott rendelete és az illetéki díjgyűjtek 14. tétel a) pontja értelmében bélyegmentesek) a kamara kerületében illetékes, magyar honos ipari munkások (kapus, kocsis, gyári szolga és ehhez hasonló szolgáltatást teljesítők kivételével), kik legalább 15 évig (tanonc-évek beszámíthatók, évadhoz kötött ipari munkánál egy teljes évad, teljes évek vehető) megszakítás nélkül ipari munkával foglalkoztak s keresetük összege a 2000 (Kettőezer) koronát meg nem haladja s akik kiváló szorgalmat és hűséget tanúsítottak. A pályázatok munkakönyvvél és egyéb, a szolgálati viszonyokat igazoló hiteles bizonyítványokkal felszerelve, a munkaadó útján 1912. évi május 15-éig a keresk. és iparkamara elnökségéhez Marosvásárhely címre adandók be.

— **Értesítés.** Tisztelettel szíves tudomására hozom a mélyen tisztelt nagyközönségnek, hogy a tavaszi idényre a legújabb férfi és női divatújdonságok: kalapok, ruhaszövetek férfi és női felöltők dus választékban raktárra érkeztek és a legjutányosabb árakban rendelkezésre bocsátom. Mindenkinek saját érdekében ajánlom szíves meglátogatását székelyudvarhelyi kerületben I. oszt. vonalfelügyelőnek nevezte ki végleges minőségben. Kádár Miklós hivatali terhes kötelességeit oly pontosan és annyi lelkesültséggel teljesíti, hogy előléptetésének hírére a legszivesebben vettük s közöljük.

Felhívás

A székelyudvarhelyi villamosmű üzemvezető-sége felhívja a n. é. közönség b. figyelmét azon körülményre, hogy a villanyvilágítást a nem tehetősebb néposztály között is hozzáférhetővé tegye, a várossal karöltve, a kérdés számú jelentkező esetén, a kérdést úgy oldaná meg, hogy 1—2 lámpahelyig iparosoknak, állandó tartózkodású családoknak és kis lakásokkal bíró háztulajdonosoknak a felszerelést és egyszerű világítótestet (lámpát, izzó-égyő nélkül) **ingyen** készítené el oly módon, hogy a felszerelendő, illetőleg a fél által kívánt izzó (égyő) nagysága szerinti esedékes átalány (pauschal) fogyasztási összeget tartozna csak havonta megfizetni.

Az átalány-fogyasztás 1—1 évre szerződésileg biztosítatik az elektromos-mű által és azon fogyasztó, ki 10 éven át egy ily ingyen elkészített berendezésen megszakítás nélkül áramot használ, 10 év letele után a berendezés saját tulajdonába megy át.

Erre vonatkozó bővebb felvilágosítással az érdeklődőknek szívesen szolgál az **üzemvezetőség** Eötvös-utca 12. sz. alatt levő irodája.

Eladó emeletes kőház

Székelyudvarhelyt, a város legforgalmasabb központján, Kossuth-utca 16. szám alatt. Nagyön alkalmas bárminő üzletnek irodának vagy szállodának is. Bővebb felvilágosítás Balássy Ignác tulajdonostól szerezhető ugyanott.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnéi

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Már megnyitott Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 25-ik szám alatt

Hirsch Rudolf férfi és női divatárúháza

Nagy választék mindennemű férfi, fiu, női és leányka készruhákban női, kosztümök, tavaszi kabátok, pongyolák és különféle bluzokban. Állandó raktár mindennemű női és férfi divatcikkekben.

Honi ipar Brassói posztógyár! Honi ipar! **Tellmann Vilmos és Társai**

a t. c. közönséget ezenel értesítik, hogy a **tavaszi országos vásáron 1912. március hó 14-én** Székelyudvarhelyt, a **posztósok sorában sátozt nyitottak**, a melyben **uj angol divatu ruhászöve teket** és **hires brassói posztókat** fognak árusítani.

B. pártfogást kérnek

Honi ipar! Brassói posztógyár! Honi ipar!

NIGRIN

(Fernelemnt)

Legjobb elpökrém

Mindenütt kapható!

A leghíresebb és legújabb

szesz árammal készített.

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! HIRDESEN tehát a „Székely-Udvarhely”-ben

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bornagykereskedők **Medgyes.**

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borek.

Unitáriusoknak

igen becses a Demeter Dénes karácsonfalvi lelkész által írt **Konfirmációi Emlék**, melyet az E. K. T. 280—902. sz. a. elfogadott és országos használatra ajánlott. E gazdag tartalmu, igen sok képpel díszített könyv ára füzve 40 f. kötve 60 fillér. Kapható Betegh Pál könyvkiadóhivatalában Székelyudvarhelyt.

Udvarhelyvármegye Nemes Csárdjai. Szerkesztette: Palmay József. Ára füzve 16 K. Mig a készlet tart kapható: Betegh Pál könyvkiadóhivatalában Székelyudvarhelyt. E díszesen kiállított, az egyes családok címereivel illusztrált mű, igen becses családtöréneti adatokat tartalmaz.

ÉLETKÖNYVE

állandó házi orvos. Ingyenes gyógymód: tifusz, kolera, toroklob, rüh, vérhas, mindenféle himlő és vörheny, orbánc, bujakór, szamárhurut, agy-, tüdő-, szív-, gyomor-, méh- és bélgyulladás, vesemáj-, lép-, hólyag bajok, skrófula köszvény, csusz, nyavalyatörés, aranyér, gutaütés, nehéz sebesülések, vérszegénység, vízkórság, szárazbetegség (tuberkulózis), torok- vagy mandolagyulladás, gyomorkatarus, örülés stb. el-

len. Irta: DERZSI JÓZSEF. Az E. M. K.

E. — tekintélyes orvosok ajánlata

tára — népkönyvtárai részére

100 példányt elfogadott. Ára

.. 3 korona. Kapható: ..

Betegh Pál kiadónál Székelyudvarhelyt és valamennyi könyvkereskedésben.

130 saját fiókraktár a bel- és külföldön

Elsőrangú elegáns és jutányos a Turul-Cipő

Turul-cipőgyár r.-t.

Temesvár

A monarchia legnagyobb cipőgyára

A Talmud magyarul.

Egyre halljuk a Talmud-moralt, Talmud-erkölcsöket emlegetni, bár a legtöbb ember ismeri a Talmudot, nem ismeri éppen azokat a részeket, amelyek a keresztény világot érdeklik s melyeket saját jól felfogott érdekeinek megóvása céljából ismernie kellene.

A Talmud a zsidó rabbiképrók tananyaga, az az ő theológiájuk. Nincs az a pikáns pornographia, nincs az a rémregény, ami ennél érdekesebb lenne.

A Talmud kivonatol, de szó szerinti fordításban most jelenik meg 320 kvartoldalon. Ára 10 korona. Népies kiadás 2 K, 2 drb 5 K, 8 drb 4 korona.

Megrendelhető:

„A Kereszt” kiadóhivatalában Budapest, III. Nád-utca 1. szám.

Katholikus és református imakönyvek e lap kiadóhivatalában kaphatók.

Ne feledje el, hogy

hirdetéseink gondos átolvasása önnek valószínűleg *hasznára lesz*. Aki nálunk hirdet, annak sikere van. A hirdetés szövegezésében szívesen segítünk. Hirdetőinknél történő bevételeinek és megrendeléseinek a „SZÉKELY-UDVARHELY” c. újságot felemlíteni sziveskedjék.

1848 eredeti francia angol és amerikai toalettmódel közöl a BU-

DAPESTI BAZÁR egy évfolyamában. Előfizetési ára: **negyedévre 2 korona.** Ingyen mutatványszámot küld a „BUDAPESTI BAZÁR” kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-utca.

BB. (Budapesti Bazár-ház.)